

Stenocranus minutus F. werd ook in 1950 geregeld, en soms in vrij groot aantal (bijvoorbeeld 27 stuks op 20 Augustus in het Encibos) op de St.-Pietersberg verzameld. De soort werd ook op de Heerderberg, in het Eysdenerbos en bij Bemelen gevangen.

Stenocranus fuscovittatus Stål. Deze soort, die in September 1948 bij Vlodrop en Herkenbosch werd verzameld, werd in 1950 bij Tulle gevangen, op 16 September.

Kelisia punctulum Kbm. Faun. nov. spec. Van deze soort werden 9 exemplaren, allen wijfjes, verzameld in een moerassig terrein onder Nuth, op 16 September.

Liburnia marginata F. Deze soort was tot nu toe slechts eenmaal in Nederland gevangen, bij Arnhem, in Juni. Wij troffen op 17 Augustus een exemplaar bij Slavante aan.

Liburnia spinosa Fieb. Van deze soort, die tot nu toe alleen bij Waalré (N.B.) was gevangen, verzamelden wij op 23 April 2 brachyptere exemplaren nabij de Belgische grens op het zuidwestelijk deel van de St.-Pietersberg.

Liburnia albostrata Fieb. Faun. nov. spec. Eveneens op 23 April, en ook bij de Belgische grens werden 6 exemplaren van deze soort verzameld; bovendien nog 6 in de Wijngaard. Deze soort lijkt op *L. collina* Boh. (die ook op die dag in de Wijngaard werd aangetroffen); het voorste schedelgroefje is echter minder smal dan bij *L. collina*, vooral van achteren. De mannetjes zijn te onderscheiden, doordat de zijrand van het laatste segment niet ingesneden is; ook zijn de genitaalplaten kleiner, aan de basis breder aansluitend en zonder haakvormig uitsteeksel aan de top.

Circulifer (= *Thamnotettix*) *fenestratus* H.-S. werd ook op de Heerderberg gevangen (19 Juli).

Arocephalus longiceps Kbm. (= *Deltocephalus linnei* Fieb.). Werd ook elders in Zuid Limburg herhaaldelijk waargenomen. Wij kunnen de volgende vindplaatsen vermelden: Cannerbos, 18 Juli; Savelsbos bij Dolenkamer, 23 Aug.; Heerderberg, 13 September; Eysdenerbos, 14 September; Tulle, 16 September; Molenberg bij Bemelen, 19 September; bij kasteel Neercanne, 17 October.

Sardius (= *Deltocephalus*) *argus* Marsh. Werd ook dit jaar verzameld op dezelfde plaats als in 1949, op 22 Augustus. Ook op de Heerderberg werd op 19 Juli een exemplaar gevangen.

Eupteryx collina Fl. Faun. nov. spec. Deze soort werd tot nu toe alleen enkele malen in de omgeving van het kasteel Neercanne verzameld, in Juli en in October.

Eupteryx melissae Curt. Deze zeldzame soort werd in Juli en October bij het kasteel Neercanne verzameld, en op 16 September bij Tulle.

Typhlocyba bifasciata Boh. Op 19 Juli werden 2 exemplaren van de typische vorm in het Cannerbos op licht gevangen, benevens een exemplaar van de Faun. nov. var. *fenestrata* Mel.

Erythroneura parvula Boh., uit ons land slechts uit de duinen bij 's-Gravenhage bekend, werd herhaaldelijk bij het kasteel Neercanne, in Mei, Juli en Augustus, verzameld, voorts een exemplaar bij Schinnen (21 Juli), een in de Wijngaard op de St.-Pietersberg (14 Augustus) en een bij Tulle (16 September).

Erythroneura scutellaris H.-S. bleek in 1950 op de St.-Pietersberg vooral in Augustus niet zeldzaam te zijn. Ook werd deze soort aangetroffen bij Tulle, in het Cannerbos, op de Heerderberg onder Cadier en Keer en bij Amby.

Erythroneura hyperici H.-S., komt plaatselijk vrij talrijk op de St.-Pietersberg voor, (Langs de Oude Luikerweg, bij het stort, en bij de Franse Batterij). Ook onder Cadier en Keer en bij Schinnen werd de soort verzameld.

Bladvlooien (*Psyllides*)

Aphalara innoxia Foerst. Faun. nov. spec. werd in een enkel exemplaar bij de Nieuwe Doline verzameld op 19 Juli.

Psylla pruni Scop. Faun. nov. spec. Van deze soort werden 2 exemplaren op 23 April in de Wijngaard buitgemaakt.

THE RESULTS OF BAT BANDING IN THE NETHERLANDS IN 1954 1)

by P. F. VAN HEERDT & J. W. SLUITER
Zoological Laboratory, University of Utrecht

As in previous years the authors have been continuing the investigations on migration and hibernation of dutch bats, which were started by Dr L. Bels in 1936.

The same methods were used and the same limestone caves in the southern part of the Netherlands (province Limburg) were searched,

1) This work has been done under a grant from the Netherlands Organization for Pure Research (Z.W.O.).

TABLE I	1—7 Jan. 1953					1—7 Jan. 1954					
	Species	Total	♂	♀	rec.	perc.	Total	♂	♀	rec.	perc.
B. barbastellus	8	5	3	1	12.5	4	4	—	—	—	
Eptesicus serotinus	2	1	1	—	—	3	3	—	—	—	
Myotis bechsteinii	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
„ dasycneme	111	62	39	22	20	102	47	55	20	20	
„ daubentonii	107	65	42	36	33	73	40	33	24	33	
„ emarginatus	144	74	70	56	32	108	55	53	24	22	
„ myotis	71	40	31	18	25	50	24	26	11	22	
„ mystacinus	231	142	89	92	40	160	99	61	47	29.5	
„ nattereri	196	134	62	47	24	113	68	45	28	25	
Plecotus auritus	37	20	17	3	8	30	18	12	5	16.5	
Rhin. ferrum equinum	7	5	2	3	43	5	3	2	3	60	
„ hipposideros	186	96	90	39	21	111	55	56	32	29	

as described by Bels (1952) and by Van Heerdt & Sluiter (1953).

According to table I all species which were collected show a sharp decline in numbers if compared with results of the preceding year. Only *Myotis dasycneme* maintains about the same value.

The percentage of recovery differs to some extent from the result of 1953: *Myotis emarginatus* (Notch-eared Bat) and *M. mystacinus* (Whiskered Bat) have been recaptured in smaller numbers, but *Plecotus auritus* (Long-eared Bat) and *Rhinolophus hipposideros* (Lesser Horseshoe Bat) show a higher percentage of recovery. The recaptures of the other species remain about constant. This winter the authors did not succeed in collecting a *Myotis bechsteinii* in the caverns which are regularly visited, but Dr J. De Wilde found one specimen in Apostelhoeve Cave (Louwberg no. 96) near Maastricht.

New data on the longevity of bats are available now, as Bels started to band the smaller species in the winter of 1942/43 (table II). His conclusions have once more been confirmed, that even the smaller species may attain an old age.

The foreign returns provide a few interesting points. *Myotis dasycneme* (Rough-legged Bat) no. 7978, banded in Ravensbosch near Valkenburg was recovered on 8-III-1953 at Tilff, 6 km.

south of Liège (Belgium). It is not certain, whether this bat has chosen a hibernating place in a more southward site than where it has been banded, or that it has been diverged from its normal route to its summer quarters in the northern part of the Netherlands. A fine illustration of the northbound "trek" of *M. dasycneme* has been demonstrated by no. 19261 which was captured on March 29, 1954 near 's-Hertogenbosch on its way to its summer haunts.

An interesting record has been made on June 10, 1954 at Kollum (Friesland, northern part of the Netherlands) where a nursing colony of *M. dasycneme* was found in the attic of the Protestant Church. However, the day the authors came to inspect the site, slaters had worked on the roof and the bats, the number of which was estimated to be about 100, had disappeared from the attic. Only 24 ♀♀ could be captured in a cleft in the tower, 16 of them were pregnant and 5 lactating. No specimens banded in S. Limburg could be recovered.

A male Common Continental Bat (*M. myotis*), banded near Maastricht, was recovered on July 11, 1953 in the Roman-Catholic Church at Berlicum (N. Br.), which proves that this species has still its summer quarters there, where once has been one of the biggest nursery colonies.

The other foreign returns, needing no further discussion are grouped in table III.

Apart from the limestone caverns in Limburg, bats were banded and recovered in the buildings of 19th century fortresses near Utrecht.

In the first days of July the authors made an inspection trip to S. Limburg in order to collect data on nursery colonies and summer habitats in that part of the country (Sluiter en Van Heerdt, 1954).

Compared with the numbers captured in previous years the results of the expedition of January 1954 shows a marked decline. While collecting in 1952 and 1953 yielded 1118 and 1116 specimens respectively, this year only 759 bats were found, notwithstanding exactly the same caves were searched by about the same number of collectors. The influence of Man had not been increased since the preceding year, only the Schenk Cave (no. 163) being used by mushroom-growers now. However, the weather in December had been very mild and in the beginning of January, temperature just started to drop. It may be suggested that a number of bats had not yet reached their hibernation quarters. On the other hand, disturbance of nursing colonies may prove to be another explanation. The investigations will be continued next winter.

References:

- Bels, L. (1952) Fifteen years of Bat Banding in the Netherlands. Thesis, Utrecht.
 Also: Publicaties van het Natuurh. Genootschap Limburg, Reeks V, 1952.
 Van Heerdt, P. F. & J. W. Sluiter (1953). The Results of Bat Banding in the Netherlands in 1952 and 1953.
 Natuurh. Maandbl. Limburg 42 (11): 101—104.

Sluiter, J. W. en P. F. Van Heerdt (1954). Waar blijven de Zuidlimburgse Vleermuizen des zomers?
 De Levende Natuur 57 (12).

Samenvatting

De resultaten van het onderzoek naar de vleermuisbevolking van de Zuidlimburgse mergelgrotten gedurende de winter 1953/1954, benevens enige terugmeldingen van buiten het grottengebied worden vermeld.

Vergeleken met de resultaten van het vorig jaar is het aantal gevangen dieren met ca $\frac{1}{4}$ verminderd (1953: 1116, 1954: 759), hoewel precies dezelfde grotten met een ongeveer even groot aantal medewerkers werden onderzocht. Slechts één grot in het Geuldal, welke het vorig jaar leeg was, werd in 1954 gebruikt door een champignonkweker.

Bijna alle soorten, uitgezonderd *M. dasycneme* (Meervleermuis), tonen een achteruitgang. Ook het percentage terugmeldingen in de grotten is teruggelopen, vooral bij *M. emarginatus* (Gekorven Vleermuis) en *M. mystacinus* (Baardvleermuis), maar van *Plecotus auritus* (Grootoor) en *Rhinolophus hipposideros* (Kleine Hoefijzerneus) zijn ze iets hoger geworden. Misschien is de buitengewoon zachte Decembermaand van 1953 de oorzaak, dat nog niet alle dieren in de winterkwartieren waren aangekomen. Het storen van kraamkamers kan in deze ook een factor van belang zijn. Het vleermuisonderzoek in de grotten zal worden voortgezet.

Wij danken allen, die hun medewerking bij het ringonderzoek hebben verleend, in het bijzonder Ir D. C. van Schaik, die ons, evenals de andere jaren, ook nu weer met raad en daad terzijde stond.

Utrecht, September 1954.

TABLE II.

Band nr.	Species	Sex	Banded	Recovered	Min. age
2595	<i>M. dasycneme</i>	♂	9—III—1941	6—I—1954	13 $\frac{1}{2}$
10446	„ <i>daubentonii</i>	♂	28—XII—1942	27—III—1954	12
10052	„ <i>mystacinus</i>	♂	8—XII—1942	7—I—1954	11 $\frac{1}{2}$
10641	„ „	♂	24—XII—1942	6—I—1954	11 $\frac{1}{2}$
10869	„ „	♂	26—XII—1942	29—XI—1953	11 $\frac{1}{2}$
11070	„ <i>nattereri</i>	♂	27—XII—1943	4—I—1954	10 $\frac{1}{2}$
10359	<i>Rhin. hipposideros</i>	♀	27—XII—1942	9—XII—1952	10 $\frac{1}{2}$

TABLE III.

Band no	Sex	Species	Date banded	Place banded	Cave no	Date retaken	Place retaken	Distance Km	Direction
7978	♀	<i>Myotis dasycneme</i>	28- II-1951	Ravensbosch	158	8- III-1953	Tilff (n. Liège) B.	38	S.S.W.
19261	♂	"	6- I-1953	Maestricht	13/18	29- III-1954	's-Hertogenbosch	110	N.N.W.
10446	♂	<i>Myotis daubentonii</i>	28-XII-1942	Maestricht	22	27- III-1954	Heeswijk Castle (N.B.)	92	N.N.W.
16113	♀	<i>Myotis emarginatus</i>	28-XII-1949	Valkenburg	68/72	Spring 1953	Eelen (B.)	24	N.N.W.
16756	♂	"	5- I-1951	Maestricht	13/18	2- I-1954	St. Lambrecht-Herx (B.)	28	W.N.W.
7745	♂	<i>Myotis myotis</i>	5- I-1951	Maestricht	13/18	11-VII-1953	Berlicum (N.B.)	100	N.N.W.
19365	♀	"	7- I-1953	Geul-Valley	84/87	10- X-1953	Montfort (L.)	30	N.
22339	♂	<i>Myotis mystacinus</i>	7- I-1953	Houthem	163	18- III-1953	Eelen (B.)	24	N.N.W.
22150	♂	"	3- I-1953	Valkenburg	68/72	23- V-1953	Schinnen (L.)	9	N.N.E.
9701	♂	<i>Myotis nattereri</i>	6- I-1952	Maestricht	13/18	14- IV-1954	Someren (N.B.)	62	N.N.W.
20505	♂	"	7- I-1954	Maestricht	13/18	16- IV-1954	Heusden (B.)	36	N.W.
17569	♀	<i>Rhin. hipposideros</i>	2- I-1952	Houthem	91	14- IV-1953	Beek (L.)	8	N.
15569	♀	"	29-XII-1946	Houthem	163	5- IV-1954	Lanklaar (B.)	18	N.W.

B. = Belgium

L. = Limburg

N.B. = Noord-Brabant

For an explanation of the Cave-numbers
we refer to *Bel s*, Thesis, Utrecht, 1952.